

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 11, LT-01103, Vilnius, tel. 8 706 63846, faks. 8 706 63895

el. p. LRVkanceliarija@lr.lt, <http://www.lrv.lt>

Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188604574

Lietuvos Respublikos Seimo
Audito komiteto pirmininkui
Zigmantui Balčyčiui

2021-03-31

Nr. S-1007

Kopija
Finansų ministrei Gintarei Skaistei

DĖL SEIMO AUDITO KOMITETO SPRENDIMO

Gerbiamasis p. Zigmantai Balčyti,

Ministrės Pirmininkės Ingridos Šimonytės vardu dėkoju Jums už rūpestį dėl strateginio planavimo ir biudžeto formavimo sistemos pertvarkos ir jos pavedimu pateiktu atsakymu į Jūsų 2021 m. kovo 3 d. laiške užduotus klausimus.

1) Kokie pertvarkos įgyvendinimo etapai ir darbai šiuo metu atliekami (kokie rengiami Strateginio valdymo įstatyme nurodyti planavimo dokumentai, kaip vyksta pažangos veiklų ir joms reikalingų lėšų planavimas, kokio pobūdžio mokymai ir konsultacijos teikiamos atitinkamus planavimo dokumentus rengsiančioms institucijoms ir kt.)?

Šiuo metu atliekami net penki strateginio valdymo pertvarkos įgyvendinimo darbai: Strateginio valdymo metodikos derinimas ir tvirtinimas, plėtos programų ir jas įgyvendinančių priemonių rengimas, nacionalinių darbotvarkių rengimas ir derinimas, strateginių veiklos planų rengimas ir 2022 m. valstybės biudžeto sudarymas.

Šiuo metu ministerijos – plėtos programų valdytojos – rengia plėtos programas. Pagal ministerijų pateiktus duomenis planuojama parengti 27 plėtos programas ir regionų plėtos programą (iš viso – 28). Iš jų vieną plėtos programą Vyriausybė jau patvirtino, 24 plėtos programų projektus ministerijos pateikė Finansų ministerijai derinti ir dėl jų ši pateikė pastabas, po pastabų Finansų ministerijai buvo pateikti 8 plėtos programų patikslinti projektai. 3 plėtos programų projektai Finansų ministerijai derinti nebuvo pateikti. Dauguma ministerijų informavo, kad patikslintus plėtos programų projektus parengs ir pateiks iki kovo pabaigos.

Nuo 2020 m. pradžios Finansų ministerija organizavo plėtos programų rengimo pristatymus – mokymus visoms ministerijoms kartu ir kiekvienoje ministerijoje atskirai. Nuo 2021 m. pradžios visoms ministerijoms buvo rengiami pažangos priemonių rengimo mokymai, o visiems asignavimų valdytojams – ir strateginių veiklos planų rengimo, tęstinės veiklos ir pažangos lėšų atskyrimo mokymai. Papildomi mokymai asignavimų valdytojams bus organizuojami visus 2021 m. pagal asignavimų valdytojų poreikius.

Finansų ministerija nuolat konsultuoja (raštu ir žodžiu) plėtos programų, pažangos priemonių, strateginių veiklos planų rengimo klausimais. Ministerijoms išplatinta visų pirmiau minėtų mokymų medžiaga. Siekiant palengvinti ministerijų darbą rengiant pažangos priemonių pagrindimą (vertinant alternatyvas, atliekant sąnaudų ir naudos arba sąnaudų

veiksmingumo analizės), parengtas ir viešinamas elektroninis įrankis priemonių alternatyvoms įvertinti.

2) Kada planuojama patvirtinti Strateginio valdymo metodiką? Šios metodikos projekte numatyta, kad jos nuostatos taikomos rengiant 2022–2024 ir vėlesnių metų strateginius veiklos planus. Atsižvelgiant į atitinkamų institucijų ir kitų suinteresuotų šalių minėtam projektui pateiktų pastabų gausą, kyla rizika, kad šio teisės akto nuostatų derinimo procesas užsitęs, dėl ko nurodytų planavimo dokumentų rengimas pagal naująjį strateginio valdymo modelį nusikels dar vėlesniam laikotarpiui.

Strateginio valdymo metodiką Finansų ministerija pateiks Vyriausybei tvirtinti iki 2021 m. balandžio vidurio. Strateginio valdymo metodikos projektas buvo pateiktas ministerijoms ir kitoms suinteresuotoms institucijoms neformaliai derinti 2020 m. lapkritį, organizuoti atskiri susitikimai su kiekviena ministerija pastaboms aptarti ir kompromisiniam sprendimams rasti. Pagal šių susitikimų rezultatus Strateginio valdymo metodika buvo patikslinta iki oficialaus derinimo. 2021 m. sausio 19 d. patikslinta Strateginio valdymo metodika buvo pateikta derinti suinteresuotoms institucijoms Teisės aktų informacinėje sistemoje (TAIS Nr. 21-18680). Finansų ministerija informavo, kad šiuo metu parengtame Strateginio valdymo metodikos projekte įvertintos visos teikusių pastabas institucijų 408 pastabos ir išvalgos: į apie 40 proc. pastabų atsižvelgta, 20 proc. argumentuotai neatsižvelgta, o 40 proc. pastabų buvo skirtos strateginio valdymo sistemai, kuri jau įtvirtinta Strateginio valdymo įstatyme, arba buvo klausiamojo pobūdžio, reikalaujančios tik paaiškinimų. Kai kurios pastabos pateiktos su intencija reglamentuoti labai smulkius procesų žingsnius, kurie yra per detalūs metodikai. Į daugumą pateiktų pastabų ir klausimų ministerijoms atsakyta mokymų ir metodinių konsultacijų metu.

Strateginio valdymo metodikos nuostatos, apibrėžiančios valstybės biudžeto sudarymo principus pagal naują strateginio valdymo sistemą, buvo integruotos į Lietuvos Respublikos 2022 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių projektų rengimo planą, patvirtintą Vyriausybės 2021 m. kovo 24 d. nutarimu Nr. 170.

3) Kada planuojama parengti ir pateikti Seimui svarstyti Biudžeto sandaros įstatymo ir kitų susijusių teisės aktų projektus dėl naujos kokybės vidutinės trukmės biudžeto sudarymo ir valdymo, kurie būtini į rezultatus orientuotam biudžetui formuoti ir pertvarkos darbams užbaigti?

Seimo 2021 m. pavasario sesijai bus teikiamas Biudžeto sandaros įstatymo pakeitimo įstatymo projektas, kurio tikslas, be kita ko, yra suderinti nuostatas su Strateginio valdymo įstatymu. Šiuo keitimu atskiriamos pažangos ir tęstinės veiklos lėšos valstybės biudžeto sudarymo ir valdymo procesuose, užtikrinama, kad pažangai skirtos lėšos būtų naudojamos tik strateginiams tikslams ir pažangos uždaviniams įgyvendinti, taip pat, atsižvelgiant į rezultatų pasiekimą, jeigu tai būtina siekiant efektyviai panaudoti pažangos lėšas, Vyriausybei suteikiama teisė perskirstyti pažangos lėšas tarp valstybės veiklos sričių ar asignavimų valdytojų, kad su pažangos lėšomis būtų pasiektas geriausias rezultatas.

Vidutinės trukmės biudžeto planavimas yra stiprinamas ir Strateginio valdymo metodikos nuostatomis. Strateginio valdymo metodikos projekte nustatyta, kad asignavimai planuojami atsižvelgiant į ankstesnių metų strateginiuose veiklos planuose patvirtintas priemones ir joms įgyvendinti numatytus asignavimus, juos atitinkamai tikslinant, atsižvelgiant į pažangos priemonių ir projektų įgyvendinimo pažangą, pasikeitusią socialinę ir ekonominę situaciją, priimtus teisės aktus ir kitas objektyvias priežastis.

Aštuonioliktosios Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plane vienas iš numatytų Vyriausybės strateginių darbų – į strateginius tikslus orientuotas valdžios sektoriaus finansų planavimas. Jis apima: a) vidutinės trukmės biudžeto sudarymo taisyklių parengimą ir įgyvendinimą, b) bazinių išlaidų skaičiavimo metodikos parengimą ir integravimą į biudžeto formavimo procesą, c) sisteminės valstybės biudžeto išlaidų peržiūros atlikimą ir jos rezultatų

panaudojimą; jų įgyvendinimas leis efektyviau paskirstyti ir panaudoti valstybės biudžeto lėšas, tarp jų ir investicijoms įgyvendinti skirtas lėšas. Vidutinės trukmės biudžeto sudarymo taisyklės apims taisykles dėl asignavimų lubų nustatymo ir valdymo, dėl išlaidų rezervo dydžio nustatymo ir valdymo, dėl asignavimų perkėlimo trimečiame biudžete nustatymo ir valdymo. Planuojamas veiksmo įgyvendinimo laikotarpis yra 2021 m. III ketv. – 2024 m. II ketv. Bazinių išlaidų skaičiavimo metodikos sukūrimas apims pirminę biudžeto sudarymo procesų analizę, paslaugų (funkcijų) standartų apibrėžimą, bazinių išlaidų skaičiavimo įrankio ir jo naudojimo taisyklių parengimą, vartotojų mokymą ir konsultacijas. Planuojamas veiksmo įgyvendinimo laikotarpis yra 2022 m. I ketv. – 2024 m. I ketv. Sisteminė valstybės biudžeto išlaidų peržiūra apims išlaidų peržiūros koncepcijos apibrėžimą, peržiūros atlikimą, rezultatų panaudojimą rengiant vidutinės trukmės 2024–2026 m. valstybės biudžeto projektą. Planuojamas įgyvendinimo laikotarpis yra 2022 m. I ketv. – 2023 m. III ketv.

Įgyvendinant Aštuonioliktosios Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano veiksmus, bus parengtas ir 2023 m. II ketv. Seimui pateiktas svarstyti Biudžeto sandaros įstatymo pakeitimo įstatymo projektas.

4) Su kokiomis pagrindinėmis problemomis susiduriama tęsiant pertvarkos įgyvendinimą?

Pagrindinės problemos yra dvi. Pirmoji problema yra natūralus laikinas strateginio planavimo ir biudžeto formavimo sistemos pertvarkos sulėtėjimas ne tik dėl pandemijos, bet ir dėl naujos Vyriausybės darbo pradžios – atitinkamai naujų politinių komandų suformavimo, poreikio suplanuoti darbus (parengti ir patvirtinti Aštuonioliktosios Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo planą) ir būtinybės daliai naujų komandų narių įsigilinti bei suprasti strateginio planavimo ir biudžeto formavimo sistemos pertvarkos esmę. Greta to, kelių darbų terminai sutampa: turime omenyje 2014–2020 m. Europos Sąjungos (ES) finansinės perspektyvos pabaigimą, naujos 2021–2027 m. ES finansinės perspektyvos planavimo darbus, poreikį parengti ir iki 2021 m. balandžio 30 d. Europos Komisijai pateikti paraišką dėl Europos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės (angl. *Recovery and Resilience Facility*). Visus šiuos darbus ministerijose turi nudirbti tie patys žmonės.

Antroji problema – viešojo sektoriaus darbuotojų gebėjimų trūkumas. Reikalavimai apskaičiuoti finansinius ir ekonominius srautus, rodiklius, rizikas, investicijų poveikį, atlikti sąnaudų ir naudos analizę bei poveikio vertinimą kartais suprantami kaip nebūtina administracinė našta, o ne kaip reikiamas būdas pagrįsti sprendimus. Trūksta gebėjimų surasti sprendimams būtinus duomenis, juos susisteminti ir analizuoti.

Vyriausybės kanclerė

Giedrė Balčytytė

